

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.029.02.2023

Pan
Sławomir Wójcik
Naczelnik Urzędu
Urząd Skarbowy w Cieszynie
ul. Kraszewskiego 4
43-400 Cieszyn

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/010 Zmiany podatkowe w ramach Polskiego Ładu oraz tarcz antyinflacyjnych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Skarbowy w Cieszynie ¹ ul. Kraszewskiego 4, 43-400 Cieszyn.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Sławomir Wójcik, Naczelnik Urzędu Skarbowego, od 1 marca 2020 r. do nadal.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Przygotowanie do wdrożenia przepisów ustawy z 29 października 2021 r. (Polskiego Ładu).2. Realizacja przez naczelnika urzędu skarbowego wybranych działań, w tym dotyczących rozliczenia zeznań za 2022 r., dokonywana nabycia sprawdzającego oraz wykorzystania instytucji tymczasowego zajęcia ruchomości.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2023 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Artur Stekla, Główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LKA/196/2023 z 7 września 2023 r.2. Marta Florczykiewicz - Cymara, Główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr LKA/180/2023 z 10 sierpnia 2023 r.3. Piotr Jużków, Starszy inspektor k.p. upoważnienie do kontroli nr LKA/187/2023 z 21 sierpnia 2023 r. oraz nr LKA/226/2023 z 5 października 2023 r. <p>(akta kontroli str.1-4)</p>

¹ Dalej: Urząd lub US.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Naczelnik US podejmował działania w celu przygotowania do wdrożenia zmian podatkowych wynikających z przepisów ustawy z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw⁴. Urząd dokonał analizy potrzeb szkoleniowych i przeprowadził pierwsze szkolenia we wrześniu 2021 r. Łącznie pracownicy Urzędu wzięli udział w 39 szkoleniach. W 2021 r. odbyły się 2 szkolenia, a w 2022 r. przeprowadzono 37 szkolenia.

W okresie objętym kontrolą w jednym przypadku zastosowano narzędzie Tymczasowego Zajęcia Ruchomości. Naczelnik prawidłowo i w ustawowo określonym terminie po wpłynięciu do US protokołu wydał postanowienie w sprawie zatwierdzenia tymczasowego zajęcia ruchomości w całości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia jako nierzetelne działania w zakresie terminowości przeprowadzania nabyć sprawdzających⁵, zleconych za pomocą systemu Krajowego Telefonu Interwencyjnego⁶. W trzech z czterech poddanych badaniu przypadków, z opóźnieniem od 17 do 39 dni, następowała weryfikacja informacji o dokonywaniu sprzedaży z pominięciem kasy rejestrującej. Na 20 zbadanych NS, pięć zakończyło się nałożeniem mandatu na podatnika w wysokości od 600 zł do 2 tys. zł, w trzech przypadkach odstąpiono od NS, a w pozostałych nie stwierdzono uchybień ze strony podatnika.

W zakresie zwrotu nadpłat podatku PIT stwierdzona nieprawidłowość polegająca na zwrocie nadpłaty za 2022 r. z opóźnieniem miała charakter incydentalny.

Izba pozytywnie ocenia wykonanie przez US w kontrolowanym okresie wszystkich, określonych przez Izbę Administracji Skarbowej⁷ w Katowicach wskaźników dotyczących wykonania nabyć sprawdzających.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie do wdrożenia przepisów ustawy z 29 października 2021 r. (Polskiego Ładu)

Opis stanu faktycznego

Zgodnie § 28 pkt 8 Regulaminu Organizacyjnego Urzędu⁹, do obowiązków wszystkich pracowników należało dokonywanie bieżącej analizy zmian przepisów prawa z zakresu wykonywanych zadań i podnoszenie swoich kwalifikacji poprzez uczestnictwo w szkoleniach i samokształcenie.

(akta kontroli str. 38)

Naczelnik we wrześniu 2021 r. określił potrzeby szkoleniowe swoich pracowników i w okresie od 20 września 2021 r. do 16 listopada 2022 r. zapewnił im udział łącznie w 39 szkoleniach, z czego 26 dotyczyło bezpośrednio zmian wprowadzonych Polskim

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z poz. 2105, ze zm., dalej: Polski Ład.

⁵ Dalej zwane NS lub nabyć sprawdzających.

⁶ Dalej zwane KTI.

⁷ Dalej zwana IAS.

⁸ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Wprowadzonego Zarządzeniem Naczelnika Urzędu Nr 15/2022 z 16 lutego 2022 r. wcześniej Zarządzenie 78/2019 z 24 października 2019 r.

Ładem¹⁰, a 13 pozostałych¹¹ dotyczyło standardów multikanałowej¹² obsługi podatnika w okresie obowiązywania Polskiego Ładu. Pierwsze szkolenie odbyło się 20 września 2021 r., był to webinar¹³ zorganizowany przez Ministerstwo Finansów¹⁴. Przed wejściem w życie nowych regulacji przeprowadzono jeszcze jedno szkolenie 28 grudnia 2021 r. zorganizowane przez IAS¹⁵. Pozostałe szkolenia przygotowujące pracowników¹⁶ do wdrożenia przepisów ustawy Polski Ład odbyły się w 2022 r., tj. po wejściu w życie zmian ww. podatkowych.

(akta kontroli str. 62-68,315)

Naczelnik ponownie określił potrzeby szkoleniowe pracowników Urzędu, związane z wprowadzeniem Polskiego Ładu, poprzez spotkania z pracownikami komórek Urzędu na początku 2022 r. celem ustalenia niezbędnego, wyspecjalizowanego personelu do przeprowadzenia szkoleń, określenia ich zakresu oraz kolejności przeprowadzenia. Jako osoby odpowiedzialne za szkolenia dotyczące Polskiego Ładu wyznaczono dwóch pracowników zatrudnionych w Pierwszym Dziale Czynności Analitycznych i Sprawdzających oraz zatrudnionego w Dziale Podatków Dochodowych i Podatku od Towarów i Usług. Pracownicy powyższych działów przeprowadzili kaskadowe¹⁷ szkolenia dla pozostałych pracowników¹⁸ w dniach 21, 25 i 26 stycznia 2022 r.

W odniesieniu do rozpoczęcia szkoleń w styczniu 2022 r., tj. po wejściu w życie ustawy Polski Ład, Naczelnik wyjaśnił że „(..) w związku z rozpoczęciem akcji zeznań od 15 lutego 2022 r. i spodziewanym wzmożonym ruchem klientów w styczniu 2022 roku rozpoczęto cykl szkoleń wewnętrznych, które miały na celu ugruntowanie wiedzy zdobytej podczas webinarów i na szkoleniach. Jednocześnie na stronie intranetowej Izby Administracji Skarbowej w Katowicach były zamieszczane prezentacje z webinarów oraz wszelkie materiały informacyjne dot. Polskiego Ładu, z których pracownicy mogli na bieżąco korzystać. Zorganizowano również dostęp do bazy szkoleniowej na portalu Atena2. Ponadto na dysku wspólnym Urzędu Skarbowego w Cieszynie założono folder, w którym zamieszczono wszelkie dostępne materiały. Pracownicy podnosili kwalifikacje również w ramach wymiany doświadczeń oraz samokształcenia.”

(akta kontroli str. 47-52,326-327)

Pracownicy Urzędu mieli możliwość korzystania od 20 września 2021 r. na bieżąco z materiałów on-line dostępnych w wewnętrznej sieci IAS w formie webinarów organizowanych przez IAS w Katowicach, Krajową Szkołę Skarbowości we współpracy z Ministerstwem Finansów, pism Departamentu Podatków Dochodowych,

¹⁰ Polski Ład – najważniejsze zmiany szkolenie kaskadowe; Polski Ład – Grupa VAT; Polski Ład – zmiany w PIT; Polski Ład – zmiany w CIT; Polski Ład – przyspieszony zwrot VAT dla podatników bezgotówkowych; Najważniejsze zmiany w ustawie o podatku od towarów i usług wprowadzonych przepisami Polskiego Ładu „VAT”; Polski Ład – zmiany w podatku dochodowym od os. fizycznych; Polski Ład – zmiany w podatku od towarów i usług oraz inne zmiany obowiązujące w 2022 r.

¹¹ Zorganizowane przez Urząd Skarbowy w Katowicach.

¹² Multikanałowa obsługa - zapewnienie klientom różnych metod komunikacji z US obejmowało ono np. e-mail, telefon, e puap itp.

¹³ Webinarium z cyklu "Podatkowy restart gospodarki": Ulgi dla małych i średnich firm.

¹⁴ Cykl webinarów o Polskim Ładzie- ulgi dla małych i średnich firm 21.09.2021 r. "Podatkowy restart gospodarki - pakiet dla biznesu": Podatek Bezgotówkowy, 28.09.2021 r. "Podatkowy restart gospodarki - pakiet dla biznesu": Ulgi dla branży innowacyjnej, 29.09.2021 r. "Podatkowy restart gospodarki - pakiet dla biznesu": Ułatwienia dla korporacji, 30.09.2021 r. "Podatkowy restart gospodarki - pakiet dla biznesu": Estoński CIT 2.0, 18.11.2021 r. Webinar o tematyce m.in. ulg, rozwiązań podatkowych, 03.12.2021 r. Webinar o tematyce m. in. zmian w skali podatkowej PIT i ulg podatkowych, 13.12.2021 r. Webinar o tematyce m.in. podatek VAT, ulg podatkowych, podatników.

¹⁵ Najważniejsze zmiany w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych 2022 rok wprowadzone przepisami Polskiego Ładu - Działu Obsługi Bezpośredniej.

¹⁶ Siedem szkoleń zorganizowała Krajowa Szkoła Skarbowości, cztery IAS, 11 US Cieszyn oraz dwa US Czechowice Dziedzice.

¹⁷ Kaskadowe, tj. pracownicy którzy zostali przeszkoleni w pierwszej kolejności następnie szkolili pozostałych pracowników.

¹⁸ SKA-Dział Czynności Analitycznych i Sprawdzających, SEW-Dział Spraw Wierzycielskich, SPV-Dział Podatków Dochodowych i Podatku od Towarów i Usług.

Departamentu Orzecznictwa Podatkowego, wytycznych i instrukcji Ministerstwa Finansów oraz poradników ZUS. Ww. materiały zawierały m.in. informacje o ulgach w ramach Polskiego Ładu, przewodnik po podatku PIT, poradnik dla emeryta i rencisty, prezentacje o abolicji i nowych ulgach PIT, pisma dotyczące doposażenia miejsc pracy, opodatkowania najmu prywatnego, rozwiązań dla rezydentów podatkowych, minimalnego podatku CIT, poradnik dotyczący ubezpieczenia zdrowotnego.

Ponadto, Naczelnik w celu realizacji zadań oraz przygotowania pracowników do zmian podatkowych wynikających z Polskiego Ładu utworzył w US na sali obsługi klienta pięć stanowisk do obsługi podatników oraz udzielania informacji w zakresie Polskiego Ładu, uruchomił system dyżurów telefonicznych do godziny 19:00 oraz oddelegował pracownika Działu Obsługi Bezpośredniej do Krajowej Informacji Skarbowej, aby wspierał podatnika i płatnika w zakresie udzielania informacji telefonicznej w sprawach podatku dochodowego od osób fizycznych.

(akta kontroli str. 46-50)

Organizowane w związku ze zmianami podatkowymi wprowadzanymi z Polskim Ładem szkolenia, poza zagadnieniami dotyczącymi podatku dochodowego od osób fizycznych, obejmowały m.in. zmiany w ustawie o podatku od towarów i usług, podatku dochodowym od osób prawnych, Tematyka szkoleń obejmowała również zmiany ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej¹⁹ oraz ustawę z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji²⁰.

Jak wyjaśnił Naczelnik: „Szkolenia pracowników oraz szereg webinarów przeprowadzono na bieżąco w pełnym zakresie w taki sposób, aby merytorycznie przygotować pracowników do udzielenia wsparcia oraz obsługi podatników i płatników w zakresie wdrożenia obowiązujących przepisów. Nie zgłaszano Dyrektorowi IAS potrzeb w celu uruchomienia szkoleń uzupełniających w zakresie Polskiego Ładu”.

Jeden z pracowników Urzędu pełnił rolę trenera prowadzącego szkolenia z zakresu Polskiego Ładu, zarówno wewnętrzne, jak i dla innych jednostek skarbowych. Jak wskazał Naczelnik, pracownicy na bieżąco mogli korzystać z pomocy i doświadczenia tego pracownika.

(akta kontroli str. 50-51)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

OBSZAR

2. Realizacja przez naczelnika urzędu skarbowego wybranych działań, w tym dotyczących rozliczenia zeznań za 2022 r., dokonywania nabycia sprawdzającego oraz wykorzystania instytucji tymczasowego zajęcia nieruchomości

Opis stanu
faktycznego

2.1. Podatnicy złożyli do US Cieszyn 63 714 zeznań podatkowych PIT za 2022 r., w tym 843 na łączną kwotę 2,4²¹ mln zł zeznań błędnych, w których wystąpiła nadpłata. Z powyższej grupy błędnych zeznań, 18 zeznań PIT na kwotę 52 tys. zł podatnicy złożyli w wersji papierowej oraz 825 zeznań PIT na kwotę 2,36 mln zł w wersji elektronicznej. We wszystkich 18 przypadkach złożenia zeznania PIT w formie papierowej Urząd dochował terminu określonego w art. 77 § 2 pkt 3 ustawy

¹⁹ Dz. U. z 2023 r. poz. 615, ze zm., dalej ustawa o KAS.

²⁰ Dz. U. z 2022 r. poz.479.

²¹ Kwota nadpłat.

Ordynacja Podatkowa²² do dokonania zwrotu nadpłaty w podatku PIT trzech miesięcy od dnia skorygowania zeznania, tj. od 14 do 91 dni. W 825 przypadkach złożenia zeznania za pomocą systemów elektronicznych nie stwierdzono przypadku przekroczenia terminu na zwrot nadpłaty określonego w art. 77 § 2 pkt 1 OP na 45 dni od dnia jej skorygowania - zwrotów dokonywano w terminie od 4 do 45 dni.

Za 2022 r. podatnicy złożyli w US łącznie 62 871 prawidłowych zeznań podatkowych PIT, w których wystąpiła nadpłata w łącznej wysokości 116,8 mln zł, w tym 59 824 na łączną kwotę 112,2 mln zł w wersji elektronicznej oraz 3 047 szt. na łączną kwotę 4,6 mln zł w wersji papierowej. W jednym przypadku, dotyczącym zeznania złożonego w formie papierowej termin zwrotu nadpłaty przekroczył określony w art. 77 § 1 pkt 5 OP trzech miesięcy od dnia złożenia zeznania lub deklaracji do dokonania zwrotu nadpłaty. Opóźnienie wyniosło 4 dni i skutkowało koniecznością wypłaty nadpłaty w wysokości 824 zł wraz z odsetkami w kwocie 36 zł, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W pozostałych przypadkach zwrotów dokonano w przewidzianym przepisami terminie.

(akta kontroli str. 69)

Badaniem objęto próbę 20 podatników, w których wystąpiły nadpłaty, a ich zeznania wymagały złożenia korekty zeznania PIT. Najczęściej występującą przyczyną złożenia korekty były błędnie wykazany: dochód lub nieprawidłowo obliczona ulga²³. We wszystkich przypadkach podatnicy złożyli stosowne korekty, z czego siedmiu podatników zrobiło to na wezwanie US, a 13 we własnym zakresie. Wszystkie nadpłaty objęte badaniem US wypłacił z zachowaniem ustawowego terminu.

(akta kontroli str. 312)

Naczelnik Urzędu monitorował liczbę oraz kwoty (w tym odsetki) nieterminowo zwróconych nadpłat wynikających ze złożonych przez podatników zeznań PIT za lata 2021-2022. Za 2021 r. nieterminowych zwrotów nadpłat było 29, a łączna ich wartość wynosiła 13,9 tys. zł, natomiast za 2022 r. wartość ta wyniosła 824 zł i dotyczyła zeznania PIT złożonego w formie papierowej. Wszystkie nieterminowe zwroty nadpłat w 2022 wynikały z zeznań PIT za 2021 r. składanych w formie elektronicznej.

(akta kontroli str. 69,112-114)

Jak wskazał Naczelnik, w ramach czynności podejmowanych przez US w celu unikania nieterminowego zwrotu nadpłat podejmowano działania w Dziale Rachunkowości, gdzie codziennie weryfikowano raport z POLAX2BPLUS - „WB.R.4.18.D Zestawienie zwrotów – oczekujące z odpisów”; w Dziale Obsługi Bezpośredniej, w którym wprowadzono do systemu zeznania podatkowe, zalecono pracownikom zwrócić szczególną uwagę na poprawność wprowadzanych danych oraz wzmożono nadzór nad terminowością rejestrowania zeznań w systemie Poltax. W celu wyeliminowania przypadków procedowania deklaracji po terminie sporządzano w Dziale Obsługi Bieżącej następujące raporty: 1) zestawienie dokumentów elektronicznych z podziałem pracowników, które zawierało stan przetworzenia zeznań przez US, w ramach którego weryfikowano, czy wszystkie błędne dokumenty zostały przekazane do właściwych komórek organizacyjnych US; oraz etap współpracy z innymi komórkami organizacyjnymi w przypadku dobiegającego terminu zwrotu nadpłaty; 2) zestawienie dokumentów elektronicznych, wskazujące stan przetworzenia UPL²⁴, w ramach którego weryfikowano, czy wszystkie dokumenty zostały zweryfikowane danego dnia; 3) analiza prezentowanego w hurtowni WHTAX sprawozdania - raport dokumentów

²² Dz. U. z 2022 r. poz. 2651; dalej zwana OP.

²³ Termomodernizacyjna, na dziecko itp.

²⁴ Zeznania przekazane za pośrednictwem Biur Rachunkowych.

z niezakończonym przetwarzaniem wykonuje się w celu ich sprawdzenia oraz zakończenia przetwarzania; 4) zestawienie dokumentów elektronicznych oraz raport dokumentów złożonych w formie papierowej o statusie wymiarowym „W”, w ramach którego zatwierdzano dokumenty; 5) raporty o złożonych dokumentach wymiaru, stan przetworzenia „I” (inicjalizacja, nieokreślony), dotyczy deklaracji anulowanych i zatwierdzonych, doprowadzenie do stanu przetworzenia Z, Z-Zatwierdzony do księgowania, w ramach którego akceptowane dokumenty przekazywano do rozliczenia w księgowości; 6) zestawienie dokumentów wymiaru, poprawność złożonego dokumentu Z, unieważniony z powodu błędu, w ramach którego sprawdzano czy podatnicy składali korekty; 7) w programach, notatki, paczki – weryfikowano ilości zeznań w paczce z ilością zeznań zawierających zestawienie. W przypadku różnic dzięki powyższym raportom na bieżąco weryfikowano pojawiające się błędy, co umożliwiało podjęcie działań zapobiegających ewentualnym opóźnieniom.

(akta kontroli str. 52,109)

2.2. W 2022 r. i w pierwszym półroczu 2023 r. US zrealizował łącznie 351 nabyć sprawdzających²⁵, z czego 262 w 2022 r. oraz 89 w I półroczu 2023 r. W ww. okresie nałożono łącznie 61 mandatów na łączną kwotę 101,7 tys. zł (z czego wyegzekwowano 94, 7 tys. zł), w tym 55,7 tys. zł w 2022 r. (z czego wyegzekwowano 53,7 tys. zł) oraz 46 tys. zł w I półroczu 2023 r. (z czego wyegzekwowano 41 tys. zł). W okresie objętym kontrolą w Urzędzie dokonywane były nabycia sprawdzające w związku z przeprowadzonymi własnymi analizami oraz analizami systemowymi przygotowanymi przez Ministerstwo Finansów²⁶.

Badaniem objęto 20 NS wykonanych w 2022 r., wytypowanych na podstawie zewnętrznych i wewnętrznych analiz²⁷. W ramach zewnętrznych analiz Urząd otrzymywał zestawienia ze wskazaniem podmiotów do potencjalnej weryfikacji w ramach nabyć sprawdzających. Nabycia odbywały się w terminach wskazanych przez IAS w Katowicach.

W trzech badanych przypadkach odstąpiono od NS ze względu na nieprzewodzenie działalności przez przedsiębiorcę pod wskazanym adresem. W pięciu przypadkach²⁸ nałożono mandaty karne w wysokości od 600 zł do 2 tys. zł za niezaewidencjonowanie sprzedaży przy zastosowaniu kasy rejestrującej oraz niewydanie paragonu fiskalnego. W pozostałych 13 przypadkach nie stwierdzono uchybień, a sprawdzający sporządzali notatki służbowe sporządzone zgodnie z art. 94s ustawy o KAS albo protokół zgodnie z art. 94t pkt 3 ustawy o KAS.

We wszystkich przypadkach NS było poprzedzone zleceniem przez bezpośredniego przełożonego sprawdzającego, który wskazał podmiot oraz określił limit środków funduszy do wykorzystania w zlecanym nabyciu sprawdzającym. We wszystkich przypadkach, w których w toku nabycia sprawdzającego stwierdzono nieprawidłowości w zakresie, o którym mowa w art. 94k ww. ustawy, sprawdzający

²⁵ Dalej zwane NS.

²⁶ Dwie analizy przekazane do realizacji za pośrednictwem IAS w Katowicach z terminem do 7 czerwca 2022 r., w ramach akcji przeprowadzonych na ich podstawie na jednego podatnika mandat w wysokości 2000 zł.

²⁷ Dwie analizy przekazane przez IAS, cztery doniesienia z KTI, 12 skarg oraz dwie analizy wewnętrzne.

²⁸ Jedno nabycie dotyczyło rejestrowania usługi parkingowej, jedno usługi noclegowej oraz trzy pozostałe zakupów towarów w postaci telefonu komórkowego za 850 zł, swetra za 329 zł oraz usługi noclegu za 800 zł.

sporządzili protokoły z NS, które zawierały elementy²⁹ określone w art. 94t ust. 2 ustawy o KAS.

(akta kontroli str. 95-98)

W trzech przypadkach³⁰, w których zlecenie nabycia sprawdzającego wynikało z danych przekazanych z systemu KTI przekroczone pięciodniowy termin na dokonanie nabycia sprawdzającego, określony w wytycznych Zastępcy Szefa KAS z 31 grudnia 2021 r., do dokonywania nabyć sprawdzających, w przypadku, gdy źródłem zlecenia jest system KTI, co przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 105)

2.3. W okresie od 1 stycznia 2022 r. do 30 czerwca 2023 r. w US wystąpił jeden przypadek TZR. Protokołem z 2 czerwca 2023 r. Naczelnik Mazowieckiego Urzędu Celno-Skarbowego w Warszawie Delegatura USC III „Port lotniczy” zajął komplet urządzeń o wartości ok. 250 USD. Zobowiązanie, na pokrycie którego dokonano TZR, wynosiło łącznie 36 tys. zł. W związku z zajęciem ww. rzeczy starszy ekspert skarbowy Urzędu w Cieszynie zwrócił się do działu spraw wierzycielskich w tym US o informację o wymagalnym i aktualnym stanie zaległości objętym tytułami wykonawczymi. W odpowiedzi na ww. notatkę podano że, wg stanu na 5 czerwca 2023 r. zaległości podatnika objęte tytułami wykonawczymi wynosiły wciąż 36 172,01 zł, a podatnik nie zwrócił się o ulgę w spłacie zobowiązań podatkowych. Na podstawie powyższych czynności Naczelnik wydał 5 czerwca 2023 r. postanowienie o zatwierdzeniu tymczasowego zajęcia ruchomości w całości, ustanawiając jednocześnie dozorcę zajętych ruchomości. Naczelnik US wystąpił 28 czerwca 2023 r. do naczelnika US Warszawa Bemowo ze zleceniem rekwizycyjnym³¹. W związku z tym zleceniem US wystąpił 14 sierpnia 2022 r. do US Warszawa Bemowo o informację, na jakim etapie znajdowało się prowadzone czynności egzekucyjne oraz na jaką kwotę oszacowano zajęte ruchomości. Na dzień 17 sierpnia 2023 r. pracownik US uzyskał informację, że wartość zajętych ruchomości oszacowano na 1 tys. zł, a licytacja przedmiotu miała odbyć się we wrześniu. Na dzień zakończenia czynności kontrolnych NIK (tj. 16 października 2023 r.) nie uzyskano informacji, na jakim etapie jest obecnie ww. postępowanie było w toku.

(akta kontroli str. 72-94)

W okresie od 1 stycznia 2022 r. do 30 czerwca 2023 r. dla US ustalono następujące mierniki wynikające z kierunków działania i rozwoju KAS na 2022 r. oraz 2023 r.:

- na 2022 r. dla celu: Uszczelnienie systemu podatkowego, Weryfikacja realizacji obowiązku ewidencjonowania obrotu przy wykorzystaniu kasy rejestrującej oraz wydawania paragonów ≥ 713 szt.

²⁹ Oznaczenie organu; datę i miejsce (adres) dokonania nabycia sprawdzającego; numer stałego upoważnienia do dokonania nabycia sprawdzającego; wskazanie sprawdzającego; wskazanie sprawdzanego, w tym jego imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, numer PESEL oraz rodzaj, serię i numer dokumentu tożsamości; wskazanie podatnika, jeżeli sprawdzanym jest osoba dokonująca w jego imieniu i na jego rzecz sprzedaży towarów lub usług; określenie nabytego towaru lub usługi oraz wartość sprzedaży brutto, w tym wskazanie kwoty należnego podatku od towarów i usług; informację: o zwrocie towaru, o wykonaniu usługi i jej rodzaju albo o zwrocie zapłaty za niewykonaną usługę lub paragonu fiskalnego; informację o: odmowie przyjęcia zwracanego towaru, odmowie zwrotu otrzymanej zapłaty za zwracany towar lub niewykonaną usługę i niedokonaniu zwrotu paragonu fiskalnego, odmowie przyjęcia paragonu fiskalnego dokumentującego sprzedaż zwracanego towaru albo niewykonanej usługi; numer paragonu fiskalnego oraz numer unikatowy kasy rejestrującej, a w przypadku ich braku wskazanie przyczyny; opis stwierdzonego naruszenia w zakresie wywiązywania się przez sprawdzanego z obowiązków, o których mowa w art. 94k, w przypadku ich stwierdzenia; omówienie dokonanych w protokole poprawek, skreśleń i uzupełnień; wykaz załączników, które dołączono do protokołu; podpis sprawdzającego i sprawdzanego, a w razie odmowy podpisania protokołu przez sprawdzanego - wzmiankę o tym zamieszczoną na końcu protokołu; miejsce i datę sporządzenia.

³⁰ Nabycia sprawdzające: 2407-SKP.508.5.2022, 2407-SKP.508.6.2022, 2407-SKP.508.39.2022.

³¹ Zlecenie egzekucyjne -jeżeli część majątku zobowiązanego znajduje się poza obszarem działania organu egzekucyjnego, to musi on zlecić właściwemu organowi rekwizycyjnemu dokonanie określonych czynności egzekucyjnych.

- na 2023 r. dla celu: Wzrost skuteczności i efektywności poboru należności podatkowych w wyniku działalności pionu kontroli KAS, Weryfikacja realizacji obowiązku ewidencjonowania obrotu przy wykorzystaniu kasy rejestrującej oraz wydawania paragonów fiskalnych w trybie nabycia sprawdzającego ≥ 98 szt.

Jak wyjaśnił Naczelnik: „W Planie działalności IAS w Katowicach za 2022 rok została ujęta w ramach Uszczelnienia systemu podatkowego, weryfikacja realizacji obowiązku ewidencjonowania obrotu przy wykorzystaniu kasy rejestrującej oraz wydawania paragonów fiskalnych, która obejmowała również nabycia sprawdzające. Na 2023 rok Dyrektor IAS określił dla US wskaźniki do osiągnięcia w zakresie dokonywania nabycia sprawdzającego na 2023 rok, które wynikają z Planu działalności IAS w Katowicach na 2023 rok”.

(akta kontroli str. 299-307)

W 2022 r. miernik obowiązku ewidencjonowania obrotu przy wykorzystaniu kasy rejestrującej oraz wydawania paragonów fiskalnych, ustalony zgodnie z ww. planem KAS, US zrealizował w ilości 1094 szt. z założonych nie mniej niż 713 szt. Łącznie w akcji mandatowej i NS, w całym 2022 r. nałożono 72 mandaty na kwotę 97,8 tys. zł. W trzech przypadkach podatnik nie przyjął mandatu, w związku z czym Naczelnik skierował te sprawy do KKS. Średnia wysokość mandatu w 2022 r. wynosiła 1 358 zł. Podobnie w 2023 r., na koniec II kwartału miernik określony w Planie wynosił nie mniej niż 98 szt. a US zrealizował go na poziomie 152 szt.. W akcji NS do 30 czerwca 2023 r. US wystawił 44 mandaty na łączną kwotę 88 tys. zł. W jednym przypadku odstąpiono od wystawienia mandatu i w jednym podatnik go nie przyjął, a Naczelnik skierował sprawę do KKS.

Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Katowicach nie określił wartości mierników stopnia realizacji TZR na 2022 oraz 2023 rok.

(akta kontroli str. 99-104, 299-307)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Przekroczenie pięciodniowego terminu na przeprowadzenie nabycia sprawdzającego po uzyskaniu informacji z systemu KTI. Zgodnie z wytycznymi Zastępcy Szefa KAS z 31 grudnia 2021 r., do dokonywania nabyć sprawdzających, w przypadku, gdy źródłem zlecenia jest system KTI KAS, termin na przeprowadzenie nabycia sprawdzającego nie może być dłuższy niż 5 dni roboczych od dnia powzięcia takiej informacji. Powyższe nieterminowe przeprowadzenie NS dotyczyło trzech z 20 zbadanych nabyć sprawdzających zrealizowanych w 2022 r., w których opóźnienie wyniosło od 17 do 39 dni.

Jak wyjaśnił Naczelnik US, informacje z KTI, czyli informacje sygnałne przekazywane przez podatników, realizował dział SKA-1, który otrzymał zgłoszenie 8 lutego 2022 r., wnioski do Działu SKP przekazano 14 lutego 2022 r. Ponadto z uwagi na fakt, że pracownicy upoważnieni do realizacji nabyć sprawdzających odebrali w IAS w Katowicach karty płatnicze w dniu 22 lutego 2022 r., nie było możliwości zrealizowania ww. nabyć przed tą datą. Ponadto Naczelnik wskazał, że wszystkie informacje pochodzące z KTI były rejestrowane w systemie System Zarządzania Dokumentacją (SZD) oraz w systemie Zintegrowany System Zarządzania Ryzykiem (ZISAR). Następnie poddawane były analizie przez pracowników działu SKA-1, którzy poza informacjami z KTI analizowali także informacje składane przez podatników w formie papierowej, e-mailowo, anonimowo. Dopiero po przeanalizowaniu sprawy oraz zebraniu materiału dostępnego w innych systemach, aplikacjach i Internecie zgłoszenie przekazywano do Działu Kontroli, który realizował m.in. nabycia

sprawdzające. Uzgodnienia z Działem Kontroli w zakresie przeprowadzenia czynności kontrolnych, złożoność i wielowątkowość informacji wymagała analizy w podatkach PIT, CIT i VAT. Ponadto podmioty do weryfikacji typowała również Izba Administracji Skarbowej. Jak wyjaśnił Naczelnik US, „*Analiza informacji wymaga dużego nakładu czasu i pracy. Zatem 5-cio dniowy termin realizacji nabycia sprawdzającego przez Dział SKP wniosków z KTI (tylko pracownicy SKP mają uprawnienia do realizacji nabycia sprawdzającego) był trudny do zrealizowania.*” Opóźnienie w przeprowadzeniu NS wynosiło od 17 do 39 dni. Nawet uwzględniając, że pracownicy nie mogli dokonać NS przed 22 lutego, to od dnia otrzymania kart NS zrealizowano w siódmym dniu roboczym, tj. 2 dni po terminie.

(akta kontroli str. 108-111, 126, 308-309)

2. Nieterminowy zwrot nadpłaty podatku PIT dotyczący zeznania za 2022 r. Nadpłatę w kwocie w kwocie 824 zł zwrócono podatnikowi 4 dni po obowiązującym terminie, co skutkowało naliczeniem odsetek w wysokości 36 zł. Było to niezgodne z art. 77 § 1 ust. 5 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja Podatkowa³², który wskazuje na trzy miesięczny termin zwrotu nadpłaty. Jak wyjaśnił Naczelnik, opóźnienie zwrotu nadpłaty spowodowane było błędnie wprowadzoną do systemu POLTAXPLUS kwotą nadpłaty - po prawidłowym jej wprowadzeniu w dniu 7 sierpnia 2023 r., 8 sierpnia 2023 r. została ona zwrócona podatnikowi wraz z odsetkami w wysokości 36 zł.

(akta kontroli str. 108, 115)

OCENA CZĄSTKOWA

Prawidłowo dokumentowano nabycia sprawdzające, które odbywały się w terminach wskazanych przez IAS w Katowicach. Weryfikacja zgłoszeń wpływających do Urzędu za pośrednictwem Krajowego Telefonu Interwencyjnego następowała z opóźnieniem od 17 do 39 dni. W zakresie zwrotu nadpłat podatku PIT, opóźnienie w zwrocie, które wyniosło w jednym przypadku cztery dni, miało charakter incydentalny. Urząd osiągnął planowany poziom wartości mierników stopnia realizacji celów wyznaczonych przez Dyrektora IAS w Katowicach dotyczących weryfikowania realizacji obowiązku ewidencjonowania przez podatników obrotu przy wykorzystaniu kasy rejestrującej oraz wydawania paragonu fiskalnego.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Wnioski

Podjęcie działań w celu zapewnienia dochowania terminów zwrotów nadpłat oraz weryfikacji zgłoszeń wpływających przez system KTI.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

³² Dz. U. z 2022 r. poz. 2651, ze zm.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 14 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 27 października 2023 r.

Kontroler

Piotr Jużków

St. Inspektor kontroli państwowej

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

.....